

Hazırlık

Daha önce "Keşke öyle davranmasaydım." dediğiniz olaylar yaşadınız mı? Bu gibi olaylar karşısında kendinizi nasıl hissettiniz?

Metni dinlemeden önce 1. etkinliği yapınız. Etkinliği yaptıktan sonra metni dikkatli bir şekilde, vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek dinleyiniz. Dinleme sürecinizi 2. etkinlikteki ölçütlere göre değerlendiriniz.

BEŞ KURUŞUN AĞIRLIĞI

1. Etkinlik

Dinleyeceğiniz “Beş Kuruşun Ağırlığı” metninden alınan aşağıdaki paragrafı okuyarak metnin içeriği hakkında tahminlerde bulununuz. Tahminlerinizi aşağıdaki yazma alanına yazınız. Metni dinledikten sonra tahminlerinizin doğru olup olmadığını değerlendiriniz.

“Balaz Amca adında varlıklı bir akrabamız vardı. Altın cep saatinin bağlı olduğu uzun zincirin ucunda, artık iyice aşınmış, bakırdan beş kuruşluk bir metal para takılıydı. Zarif ve değerli altın saatinin ucunda bu sıradan parayı acaba neden taşırdı? Bunu hep merak ederdik. Bu, çocukluğumuzun en önemli ama bir türlü de yanıt bulamadığımız sorularından biriydi.”

Tahminlerim

Balaz amca'nın cep saatinin bağlı olduğu zincirin ucunda takılı olan beş kuruşun hikayesi.

2. Etkinlik

Metni dinleme sürecinizi aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Hayır
Metni, uygun oturma pozisyonunda dinledim.		
Metni dinlerken başka şeylerle ilgilenmedim.		
Metni dinlerken arkadaşlarımla dikkatimi dağıtmadım.		
Metni dinlerken görgü kurallarına uydum.		
Metni dinlerken ilgimi çeken yerlerle ilgili notlar aldım.		
Metni dinlerken arkadaşlarımla konuşmadım.		
Dinleme esnasında anlamını bilmediğim kelimeleri belirledim.		
Soru sormak için metnin bitmesini bekledim.		

Evet sayınız: _____

Hayır sayınız: _____

“Hayır” cevaplarınız için yapmanız gereken çalışmalar konusunda öğretmeninizin yönlendirmesine başvurunuz.

3. Etkinlik

Metnin konusu olan ifadeyi işaretleyiniz.

Balaz Amca'nın, çocukluğunda babasından habersiz aldığı beş kuruştan dolayı yaşadığı olay.

Balaz Amca'nın ailesinin eskiden çok yoksul olması.

Çocukları çok seven Balaz Amca'nın çocuklara, unutamadığı eğlenceli bir anısını anlatması.

Balaz Amca'nın çocukluğunda babasına söylediği yalanın başına açtığı olaylar.

4. Etkinlik

Atalarımızın uzun deneyimleri sonucunda, öğüt vermek, tecrübelerini aktarmak için söyledikleri özlü sözlere atasözü diyoruz. Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir ve mutlaka bir olay sonucunda söylenmiştir. Atasözleri gerçek anlamda kullanılabilceği gibi mecaz anlamında da kullanılabilir.

"Beş Kuruşun Ağırlığı" metninin ana fikrini en iyi yansıtan atasözünü işaretleyiniz.

Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.

Doğru söz yemin istemez.

Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.

Doğru bilinmeyince eğri bilinmez.

5. Etkinlik

Metni bir kez daha dikkatlice dinledikten sonra aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Metinde olayların oluş sırasını dikkate alarak ifadeleri numaralandırınız.

- 3 "Bir gün babam, eve koca bir mendile sardığı bir sürü bozuk para getirdi."
- 6 "Bu beş kuruşu, yaşamım boyunca vicdanımı sızlatan bu parayı ben böyle elde ettim."
- 4 "Bir sürü insan bir şeyler almak için bakkalda kuyrukta bekliyordu."
- 5 "Elimdeki beş kuruşu, bu ağırlığı dayanılmaz hâle gelen parayı gözyaşları içinde ama hiçbir şey söylemeden, usulca babamın avucuna bıraktım."
- 1 "Balaz Amca, çok içten ve sıcak bir sesle biz çocukları yanına çağırırdı."
- 2 "Hiç olmazsa bir kez, yaşamım boyunca yalnızca bir kez tek bir kuruşum olsun isterdim."

6. Etkinlik

Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını görsellerden hareketle tahmin ederek noktalı yerlere yazınız. Tahminlerinizin doğru olup olmadığını sözlükten kontrol ediniz.

varlıklı

kese

çakı

Tahminlerim

Zengin adam
Her şeyi olan

Tahminlerim

İçine para konur
Kumaş torba
Bez

Tahminlerim

Kesici alet
Bıçak

7. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Balaz Amca'nın cep saatinin bağlı olduğu zincirin ucunda ne takılıdır?
- Balaz Amca beş kuruşun hikâyesini ne zaman anlatmaya başlıyor?
- Balaz Amca'nın çocukluğunda ailesinin ekonomik durumu nasıldır?
- Balaz Amca, babasının getirdiği paralarla neler yapıyor?
- Balaz Amca, son beş kuruşu neden torbaya koymuyor?
- Balaz Amca, beş kuruşla ne yapmak istiyor?
- Balaz Amca, beş kuruşu neden babasına geri veriyor?
- Balaz Amca'nın beş kuruşu babasına geri vermekle doğru bir davranış sergilediğini söyleyebilir misiniz? Neden?

Zaten torbada bir sürü beş kuruş var. Bir tanesi bende kalsa hiçbir şey farketmez diye düşünüyor.

Balaz Amca beş kuruş ile zengin olmak ve hayallerini gerçekleştirmek istiyor.

Vicdan azabı çekiyor. Yaptığının yanlış olduğunu anlıyor. Paranın manevi ağırlığını taşıyamıyor.

Parayı babasına geri vermekle çok doğru bir davranış yapmıştır. Çünkü o beş kuruş Balaz Amca'nın parası değildi ve onu babasının izni olmadan aldı.

Bakırdan beş kuruşluk bir metal para takılıdır.

Bir yaz gecesi anlatıyor.

Ekonomik durumları iyi değildir.

Onlarla oyun oynuyor, sayıyor, asker yapıyor, ordu kuruyor.

8. Etkinlik

“Sonraki Derse Hazırlık” aşamasında hazırlamış olduğunuz çalışmanın yazılı olduğu kâğıtları, yazdıklarınızı arkadaşlarınıza göstermeden katlayarak öğretmen masasının üzerine koyunuz. Öğretmeninizin rehberliğinde tahtaya çıkararak kâğıtlardan birini rastgele seçip okuyunuz. Okumanızın ardından olay hakkındaki düşüncelerinizi, bu durum karşısındaki duygularınızı ve nasıl davranacağınızı söyleyiniz. Konuşmalarınız esnasında yaşanan olayın sınıftaki bir arkadaşınızın ailesinin başından geçtiğini unutmayınız. Bunun için konuşmalarınızda nezaket kurallarına dikkat ederek kendinizi olayı yaşayan kişinin yerine koyunuz.

9. Etkinlik

İçinde aşağıdaki atasözlerinden en az birinin geçtiği “yalan” konulu bir hikâye yazınız. Hikâyenizde hayalî unsurlara da yer veriniz.

- Yalancının mumu, yatsıya kadar yanar.
- Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.
- Ardıcın közü olmaz, yalancının sözü olmaz.

ÖDEV

Ailem ile birlikte güzel bir kahvaltı yaptıktan sonra okula gitmek için evden çıktım.

Mis gibi ilkbahar havasını içime çeke çeke okula geldim. İlk dersimiz Türkçe’idi. Öğretenimiz derse girince birden aklım başıma geldi. Eyvah! Ödevimi yapmamıştım. İnşallah öğretmen hatırlatmaz demeye kalmadı ki, öğretmenimiz evet çocuklar ödevimizi açalım dedi. Sıra bana geldiğinde

-Aslında yaptım hocam, hem de çok uğraştım, fakat evde unuttum dedim.

Öğretmen ise;

-Tamam, sana güveniyorum dedi.

İlk başta sevinsem de sonradan içimde büyük bir vicdan azabı sardı. Öğretmenime, bir başkasının gözünün içine baka baka yalan söylemişim. Der boyunca öğretmen bana evladım, oğlum, canım dedikçe ben yerin dibine giriyordum.

Bir iki ders bu şekilde vicdan azabı çektikten sonra bu durumu matematik öğretmenim ile paylaşmaya karar verdim.

Ona durumu anlattığım zaman o da üzüldü, fakat yapılan bir yanlışın neresinden dönülürse bir kar olduğunu dedi söyledi ve öğretmenle konuşup ondan özür dilememi söyledi.

Ertesi gün olmuştu cesaretimi toplayıp Türkçe Öğretmenimin yanına gittim. Onunla bir konu hakkında konuşmam gerektiğini söyledim. Tüm olanları öğretmenime anlattım. Aslında ödevimi yapmadığımı, maalesef yalan söylediğimi...

Öğretmen yaptığının yanlış olduğunu fakat sonradan hatamı anlayıp dürüstçe söylememden memnun oldu. Vicdanım bir nebze olsun rahatlamıştı. O günden sonra bedeli ne olursa olsun bir daha asla yalan söylemedim.

Yazınızı gözden geçirerek yazım ve noktalama yanlışlarınız varsa bunları düzeltiniz. Hikâyenizi arkadaşlarınıza okuyunuz. Öğretmeninizin yönlendirmesiyle hikâyenizi sınıf panosunda sergileyebilirsiniz.

Tema Değerlendirme Çalışmaları

DOSTLUK

Yüz yüze dostluklar vardır; güneşle ayçiçeğinin dostluğu, böyle bir dostluktur mesela. Ayçiçeği sabahtan akşama kadar hiç ayıramaz yüzünü güneşten...

Uzak dostluklar vardır; denizlerin ortasındaki bir adayla dağların arasındaki bir göl, birbirlerinin uzak dostlarıdır. Dostluklarını, gündüz kuşlarla, gece yıldızlarla iletirler birbirlerine.

Sessiz dostluklar vardır; dilsiz bir adamla duymayan bir başka adamın elleri arasında sessiz bir dostluk oluşur. Her şeyden konuşur sessizce bu eller.

Zorunlu dostluklar vardır; pazar ile pazartesinin dostluğu gibi. Pazar ağır bir gündür, pazartesi hızlı bir gün. Ayak uyduramazlar birbirlerine. Ama dost olmak, yan yana durmak zorundadırlar.

Uzun dostluklar vardır; ikindi güneşinin altında uzayan gölgeler birbirlerine kavuşurlar ve uzun boylu bir dostluk oluşur aralarında.

Günün birinde ölen dostluklar vardır; bir bahçe içindeki ahşap ev ile yanı başında duran ceviz ağacının dostluğu gibi. Bir gün, kocaman elli adamlar ve kocaman gövdeli makineler o bahçeye girip de bir süre sonra evin ve ceviz ağacının yerinde asık suratlı binalar yükseldiği zaman ölen dostluklar...

Vakitsiz dostluklar vardır; bir peçete, bir kâğıt mendil vakitsizce dostu olur gözleminizin. Ya da ayrılırken verilen bir dal karanfil, ellerimize o an gelen dostluktur.

Bakımsız dostluklar vardır bir de. Zaten var, zaten dostuz deyip yıllarca bir telefonun, birkaç cümlelik mektubun bile çok görüldüğü dostluklar...

Murat ÇİFTKAYA

1 - 7. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Aşağıdakilerden hangisi metnin konusudur?

- A. Dostluğun türleri
 B. Dostluğun ömrü
 C. Herkesle dost olmamak gerektiği
 D. İyi dostlar, kötü dostlar

2. Yazar, insan dışında pek çok varlık arasında da bir dostluk olduğunu belirtiyor. Aşağıdaki hangi iki varlık metinde geçmemektedir?

- A. Dağ ile göl
 B. Güneş ve ayçiçeği
 C. Ahşap ev ile ceviz ağacı
 D. Deniz ile bulut

3. Aşağıdakilerden hangisi metinde geçen bir dostluk türü değildir?

- Maceralı dostluk
C. Vakitsiz dostluk
B. Zorunlu dostluk
D. Bakımsız dostluk

4. Yazar, metinde en çok sözünü ettiği hangi dostluk türünü eleştiriyor?

- A. Yüz yüze dostluğu
C. Sessiz dostluğu
B. Bakımsız dostluğu
D. Uzak dostluğu

5. Metinde geçen gerçek, terim ve mecaz anlamlı kelimelere üçer örnek yazınız.

Gerçek anlamlı kelimeler

Gaz
Peçete
Mendil

Terim anlamlı kelimeler

Ada
Göl
Güneş

Mecaz anlamlı kelimeler

Ayak uydurmak
Asık suratlı binalar
Çok görülmek

6. Metinden aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını yazarak bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Kelimeler	Eş anlamlıları	Cümlelerim
uzak	Irak	Irak ülkelerde arkadaşlarım var.
zorunlu	Mecbur	Herkes görevini yapmaya mecburdur.
hızlı	Süratli	Tren çok süratli gidiyor.
zaman	Vakit	Vakit çok geç oldu.

7. Metinden alınan "Pazar ağır bir gündür, pazartesi hızlı bir gün." cümlesinde altı çizili kelimelerin zıt anlamlılarını yazınız. Bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Ağır-Hafif Tüy hafif bir maddedir.

Hızlı-Yavaş Zaman çok yavaş ilerliyor.

8. Aşağıda yanlış yazılan "de, da" ve "ki"leri belirleyiniz. Doğru yazılanların sonuna (D), yanlış yazılanların sonuna da (Y) yazınız.

Öğretmenim bana da hediye verdi.

D

Kitabımı ev de unuttum.

Y

Pikniğe sen de gelecek misin?

D

Arkadaşını dinle ki o da seni dinlesin.

D

Bahçede ki ağacı babam dikti.

Y

Tam da asansöre binmiştim ki telefon çaldı.

D

Silgim sende kalmış.

D

Ben de sınavdan 85 aldım.

D

Yatmadan önce dişlerini fırçalaki çürümesinler.

Y

Elif bu akşam bizde kalacak.

D

9. "Erdemler" temasında en beğendiğiniz metin hangisidir? Bu metni neden beğendiğinizi aşağıya yazınız.

En beğendiğim metin Leylek ile Tilki metnidir.

Leylek ile Tilki hikayesini çok beğendim.Öğüt verici birçok örnek var.

10. Hüseyin, sınıfta "sevginin önemi" konusunda bir konuşma yapacaktır. Hüseyin'e konuşmasında değinmesi gereken konular için önerilerde bulununuz. Bu önerilerde bulunma nedenlerinizi açıklayınız.

Sevgi önemlidir. İnsanlar için ve diğer tüm canlılar için sevgi şarttır. Ağacı, kuşu, insanı ve her türlü varlığı sevmeliyiz. Dünya sevgi ile ayakta durur.

Nasrettin Hoca fıkralarını araştırınız. Bu fıkralardan daha önce h defterinize yazınız.

Ben Sözümden Dönmem Nasrettin Hoca Fikrası

Bir gün Hoca'ya bir komşusu sorar.
– Hoca'm, sen kaç yaşındasın?
Hoca aksakallarını sıvazlar.
– Kırk yaşındayım.
Komşusu hemen itiraz eder.
– Nasıl olur Hoca'm?
On yıl önce de aynı şeyi söylemiştiniz, deyince Hoca gülümser.
– Bak komşum sözünden dönmek bize yakışmaz.
Sen bu soruyu on yıl sonra yine sor.
Göreceksin aynı cevabı vereceğim.
Ben sözümden dönmem, der.